

BH2000. 214.

I. A polgármester az önkormányzat képviselőjeként jár el - ha a képviselő-testület ettől eltérően nem rendelkezik -, ezért a polgármester által harmadik személyekkel szemben vállalt kötelezettség - pl. garanciavállalás - érvényességéhez az önkormányzat jegyzőjének ellenjegyzésére nincs szükség [Ptk. 36. § (2) bek., 37. § (1) bek., 218. §, 249. §, 273. § (1) bek., 1990. évi LXV. tv. 9. § (1) bek., 1991. évi XX. tv. 139. § *d*) pont, 140. § (1) bek. *k*) pont, 1992. évi XXXVIII. tv. 66. §, 100. § (1)-(3) bek.].

II. A szerződési szabadság elve folytán a nem üzletszerűen gyakorolt garanciavállalás vagy kezesség miatt - azon a címen, hogy a vállaló nem pénzügyintézet volt - a szerződés semmissége nem állapítható meg [Ptk. 200. § (1)-(2) bek., 1991. évi LXIX. tv. 3. § (1) bek. *e*) pont, 4. § (1) bek. *d*) pont, 8. § (1) bek.].

Az elsőfokú bíróság a felperes módosított keresetét - amelyben az alpereseket a Ptk. 313. §-ára, illetve 339. §-ára alapítva vagylagosan 136 354 140 Ft és „törvényes késedelmi kamatainak” a megfizetésére kérte kötelezni - elutasította. Ítéletében tényként állapította meg, hogy az I. r. alperes egyik alapítója volt a TV 16 M. Kft.-nek, amely a XVI. kerületben sugárzandó kábeltelevíziós műsorok készítésére alakult. A kábeltelevíziós műsorok előállításához, illetve sugárzásához szükséges különböző videotechnikai eszközök beszerzése érdekében a CWAG Leasing GmbH és a V. Kft. lízingszerződést kötöttek. E lízingszerződésbe foglalt fizetési kötelezettség biztosítékeként F. G. polgármester aláírásával ellátva - pontosan meg nem állapítható időpontban - egy okirat készült, amelyben a kerületi önkormányzat polgármesteri hivatala az U. Kft. megbízásából garanciát vállalt a felperes javára 2 145 000 DEM (tíz ráta szorozva 214 500 DEM) devizaösszeg forintellenértékének erejéig a lízingszerződés lejáratát követő három hónapig. E garanciavállalásban a polgármesteri hivatal feltétel nélkül és visszavonhatatlanul kötelezte magát arra, hogy amennyiben a V. Kft. a lízingszerződésből eredő fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, úgy a felperes írásbeli felszólítására az alapjogviszony vizsgálata nélkül fizetést teljesít. A V. Kft. a lízingdíjfizetéssel késedelembe esett, ezért a lízingbe adó a lízingszerződést 1994. november 30-án felmondta. A felperes az alperesekkel szembeni követelését elsődlegesen az említett garancavállalási nyilatkozatra alapította, amelynek teljesítésétől az alperesek - többek között a megállapodás érvénytelenségére hivatkozva - elzárkóztak.

Az elsőfokú bíróság jogi álláspontja szerint „fizetési” garanciát csak bank vállalhat, ezért az okiratban foglalt kötelezettségvállalás - tartalma szerint - kezességnek minősül. A vitatott nyilatkozat létrejöttének körülményeit vizsgálva megállapította, hogy az nem az ügyiratokra előírt formában készült, és az iratkezelésre vonatkozó szabályoknak megfelelő módon nem is került kiadásra. Figyelemmel a beavatkozó által korábban kiállított kötelezettségvállalásokra is, elfogadta a beavatkozónak azt az előadását, hogy ő a felperes által szövegezett okiratot mint

munkaközi példányt írta alá, és a már korábban aláírt nyilatkozat felhasználására olyan módon került sor, hogy azon valaki az 1993. április 7-i dátumot feltüntetve, azt a felperes részére visszajuttatta. A „hivatalos alakszerűséget” nélkülöző iratot a Ptk. 4. §-ára figyelemmel a gazdasági ügyekben jártas felperes nem tekinthette az önkormányzat nevében és képviselőjében kiállított okiratnak. Megállapította azt is, hogy a garanciavállaló nyilatkozat olyan szerződésre vonatkozott, amelyben a bérlő fizetési kötelezettségének a teljesítéséért bankgarancia-vállalás volt kikötve, amelynek vállalására az önkormányzat a Ptk. 249. §-ára figyelemmel nem volt jogosult. Amennyiben viszont az említett biztosítékot a lízingszerződés alanyai önkormányzati garanciára módosították, akkor ezt a megállapodást meg kellett volna küldeni a garanciavállaló részére is. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 9. §-ának (1) bekezdése szerint az önkormányzati feladat- és hatáskörök a képviselő-testületet illetik meg, ezért a testületet képviselő polgármester kötelezettségvállalásához önkormányzati döntésre lett volna szükség. Az alperesek nem alkották meg a szervezeti és működési szabályzatot, ebből azonban nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a törvény által általánosan meghatározott képviselő-testületi jogosultságokból 100 millió forintos nagyságrendű garanciavállalási nyilatkozat kiadására „önmagában” a polgármester jogosult lett volna. Az elsőfokú bíróság az 1992. évi XXXVIII. törvény 66. §-ának, valamint 100. §-a (1) és (3) bekezdésének összevetéséből arra következtetett, hogy a perbeli rendkívüli kötelezettségvállalás nem tekinthető olyan gazdálkodási feladatnak, amelynek során az 1991. évi XX. törvény 139. §-a alapján a helyi önkormányzat nevében a polgármester kötelezettséget vállalhatna.

A felperes fellebbezése folytán a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság részítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének azt a rendelkezését, amellyel a felperes keresetét a szerződés teljesítése iránti részében elutasította, helybenhagyta. Egyebekben - a perköltség viselésére is kiterjedően - hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróság ítéletét, és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A másodfokú bíróság a tényállást részben kiegészítette, de ennek alapján is egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a jogi álláspontjával, hogy a beavatkozó nyilatkozata az 1991. évi LXIX. törvény 4. §-ának (1) bekezdésére is figyelemmel nem minősül bankgarancia-vállalásnak. Annak tartalmából arra kell következtetni, hogy a beavatkozó készfizető kezességvállaló nyilatkozatot tett. A beavatkozó, a volt polgármester a kerületi önkormányzat polgármesteri hivatala nevében vállalta a kezességet, ebből pedig az következik, hogy a felperesnek az I. r. alperessel szemben előterjesztett keresete alaptalan, a kezesi szerződés alapján az I. r. alperestől teljesítést nem követelhet. De a kezesi nyilatkozat alapján a polgármesteri hivatal sem kötelezhető arra, hogy a felperesnek teljesítsen. A kezesi szerződés ugyanis a CWAG GmbH javára szóló teljesítésről rendelkezik arra az esetre, ha a V. Kft. a lízingszolgáltatás fizetési kötelezettségének nem tesz eleget. A felperest ezért a kezesi szerződés csak arra jogosította fel, hogy a kötelezett teljesítésének elmulasztása esetén felhívja a kezeset arra, hogy a CWAG GmbH javára fizetést teljesítsen. A felperes a kezességvállaló nyilatkozat alapján a saját nevében és a saját részére a követelést - engedményezés hiányában - nem érvényesítheti. Ezért a felperesnek a II. r. alperessel szemben - a kezesi szerződés teljesítésére irányuló - keresete alaptalan.

A Legfelsőbb Bíróság a továbbiakban arra mutatott rá, hogy az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 100. §-ának (3) bekezdése a polgármesteri hivatal kezességvállalása esetén az önkormányzat pozitív testületi döntését kívánja meg, ennek hiányában nincsen olyan ügy, amelyre a polgármesternek a törvényben biztosított képviselői joga kiterjedne. Ezt a hiányosságot a felperes - az 1992. december 2-i keltezésű leveléből kitűnően - maga is észlelte. A kezességvállalás további alaki feltétele az 1991. évi XX. törvény 140. §-a (1) bekezdésének *k*) pontja szerint a jegyző vagy az általa felhatalmazott személy ellenjegyzése, amely az adott

esetben hiányzott. Kifejtette még a Legfelsőbb Bíróság, hogy a feltétlen és visszavonhatatlan fizetési kötelezettségvállalás a Ptk. 273. §-a (1) bekezdésének rendelkezésébe ütközik, amely szerint a kezesi kötelezettség az alapjogviszonyhoz igazodik. Az alapjogviszony viszont tisztázatlan, mert nem állapítható meg, hogy a beavatkozó az 1993. április 7-i nyilatkozatával hogyan vállalhatott magasabb bázisösszeget, mint amennyit a lízingszerződés tartalmaz. A fentiekre tekintettel az alapjogviszonyt figyelmen kívül hagyó kezességvállalás a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdésében meghatározott jogszabályba ütköző semmis szerződésnek minősül. A másodfokú bíróság a fellebbezést annyiban találta alaposnak, hogy az elsőfokú bíróság nem bírálta el a felperes másodlagos, kártérítés fizetésére irányuló keresetet, ezért ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A jogerős részítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen a részítélet hatályon kívül helyezésével az alpereseket a keresettel egyezően kérte marasztalni, másodlagosan pedig az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára kérte utasítani. Eljárási szabálysértésként arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésébe ütközően iratellenesen, logikai ellentmondást tartalmazó módon értékelte a per anyagát, és kellően fel nem tárt tényállásra alapozva hozta meg a döntését. Álláspontja szerint a tényállás teljes körű feltárásához szükség lett volna K. E. és S. I. tanúkenti meghallgatására és a beavatkozóval szemben folyamatban lévő büntetőeljárás nyomozati iratainak a beszerzésére. Anyagi jogszabálysértésként a Ptk. 200. §-a (1) bekezdésének és 272. §-ának helytelen alkalmazását jelölte meg. Megítélése szerint helytelenül minősítette a másodfokú bíróság a garanciavállalási nyilatkozatot készfizető kezességnek. A szerződéskötési szabadság ugyanis lehetővé teszi, hogy a felek a Ptk.-ban nevesített biztosítékokon kívül egyéb pénzügyi biztosíték nyújtásában is megállapodjanak. Ebben a körben utalt a devizatörvény (1995. évi XCV. tv.) vonatkozó szakaszaira, amely a kezességen és a garancián kívül egyéb pénzügyi biztosítékokat is elismer.

A felperes véleménye szerint tévesen ítélte meg a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság a jogviszony tartalmát is. A garancianyilatkozat alapján, valamint a lízingszerződés E. 1. pontjából és annak mellékletét képező adatlapból kitűnően ugyanis a garancia jogosultja a felperes. Nincsen jogi akadálya annak, hogy a biztosítékot követelő lízingbeadó döntsön arról, hogy ki legyen a garancia kedvezményezettje. A garancia jogosultja viszont azt is meghatározhatja, hogy a teljesítést milyen számlára kéri. Ez utóbbi körülmény azonban nem változtat azon, hogy a garancianyilatkozat alapján a felperes a saját javára követelhesen fizetést. Helytelenül alkalmazta a másodfokú bíróság az 1992. évi XXXVIII. törvény 100. §-ának (3) bekezdését is a jelen ügyre. E törvény helyes értelmezése szerint a képviselő-testülettől függ, hogy a polgármesteri hivatal milyen keretek között gyakorolja az (1) bekezdésben meghatározott jogokat. Ha a képviselő-testület e kereteket nem jelöli ki, akkor ez azt jelenti, hogy a polgármesteri hivatal (1) bekezdés szerinti jogait, illetve a polgármester képviselői jogát nem kívánta korlátozni. A jegyzői ellenjegyzés - a másodfokú ítélet indokolásával ellentétben - nem alaki feltétele a kezességvállalásnak, hanem hatásköri normának minősül. Tévesen utalt a másodfokú bíróság az alapjogviszony tisztázatlanságára, ugyanis a bázisösszeg 1993. szeptember 9-i emelésére csak azt követően kerülhetett sor, hogy a beavatkozó az említett összeg erejéig aláírta a fizetési kötelezettségvállalást tartalmazó nyilatkozatot. Ez volt ugyanis a lízingszerződés módosításának előfeltétele. Kétségbe vonta az alperes által csatolt 1993. december 15-i keltezésű okirat valóságát. Állította, hogy 1993. december 15-én nem kerülhetett sor szerződésmódosításra, mert az már szeptember 9-én megtörtént. Végezetül megjegyezte, hogy a másodfokú bíróság nem vette figyelembe a Ptk. 4. §-a (4) bekezdésének azt a rendelkezését, hogy saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat.

Az alperesek és a beavatkozó ellenkérelme a jogerős részítélet hatályban tartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság véleménye szerint a másodfokú bíróság jogszabálysértéssel minősítette az 1993. április 7-i keltezésű nyilatkozatot készfizető kezességvállalásnak, és az alapjogviszonyt figyelmen kívül hagyó kezességi szerződést a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése szerint semmis szerződésnek. A Ptk. 200. §-ának (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elve - miszerint a szerződés tartalmát a felek szabadon állapítják meg - ugyanis típuszabadságot is jelent; azaz a felek köthetnek a Ptk.-ban szabályozott szerződésektől eltérő, sőt abban nem szabályozott szerződéseket is. A szerződési szabadság korlátját a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése szabja meg. A másodfokú bíróság tévesen minősítette ilyen korlátnak a pénzügyi tevékenységről és a pénzügyi tevékenységről szóló 1991. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Pit.) 4. §-ának (1) bekezdését. A felhívott jogszabály 4. §-a (1) bekezdésének *d*) pontja szerint pénzügyi tevékenység a bankgarancia vagy bankkezesség (garanciaügylet) üzletszerű vállalása, ha a kötelezettség pénzben teljesítendő. E tevékenységnek saját számlára történő végzését a Pit. 8. §-ának (1) bekezdése szerint csak pénzügyi tevékenység folytathatja. Az üzletszerűség fogalmát a Pit. 3. §-a (1) bekezdésének *e*) pontja határozza meg. Az alperesek pénzügyi kötelezettségvállalása nyilvánvalóan nem minősül nyereségre irányuló rendszeresen folytatott gazdasági tevékenységnek, már csak azért sem, mert a garanciavállalás ellenérték kikötése nélkül történt. A Pit. a bankgarancia és a bankkezesség fogalmának meghatározásával arra utal, hogy azt pénzügyi tevékenységnek kell tekinteni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy akár kezességet, akár egyéb pénzügyi biztosítékot más személy nem vállalhatna pusztán azért, mert a Ptk. csupán a bank által vállalt garanciát szabályozza. A vitatott nyilatkozat pontosan tartalmazza azokat a feltételeket, amelyek esetére a kötelezettségvállalás szól. Ez pedig nem felel meg a kezesség fogalmának, tehát nyilvánvaló, hogy a szerződési szándék nem kezességvállalásra irányult. A nyilatkozó akarata jótállás, garanciavállalás volt a kötelezett szerződés szerinti teljesítéséért. A garantáló a saját kötelezettségeként vállalja - meghatározott feltételek esetére - a teljesítést, míg a kezes nem a saját, hanem másnak - a főadósnak - a kötelezettségét teljesíti. Ebből adódik, hogy a garantáló (jótálló) nem hozhatja fel azokat a kifogásokat, amelyek az alapul szolgáló ügyletből kifolyólag az adósságot megilletnék. A megkötött szerződés a felek akarata szerint nem minősül kezességvállalásnak, ezért azt a nyilatkozat tartalma szerint kell megítélni; a nyilatkozat törvényi tilalom hiányában érvényes.

Téves jogi következtetéssel helyezkedett a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság arra az álláspontra, hogy a felperesnek nincsen perbeli legitimációja. A lízingszerződés és a garanciaszerződés közötti jogi összefüggést az adja meg, hogy az alapszerződés hatályát a garanciavállalástól tették függővé. A lízingszerződés E. 1. pontja a felperes javára szóló garanciavállalást írt elő, és ugyanezt tartalmazza a szerződés részét képező ún. adatlap is. A vitatott garanciavállalási nyilatkozat címzettje (kedvezményezettje) ugyancsak a felperes. A fizetési kötelezettségvállalás egyértelműen a felperes javára szól. A garancianyilatkozat szövege valóban a felperessel kötött szerződésre utal, de az, hogy milyen szerződéshez kapcsolódik, és annak kik az alanyai, a felek előtt egyértelmű volt. A nyilatkozat ugyanis tartalmazza a lízingszerződés számát, és az ügy körülményeiből, a nyilatkozatot megelőző tárgyalásokból is nyilvánvaló, hogy milyen konstrukcióban történt a videotechnikai eszközök beszerzése. A kötelezettségvállalás a felperes irányába történt, ezért saját maga érvényesítheti az abból eredő jogait. Nincsen jogi relevanciája annak, hogy a garancia alapján a jogosult milyen számlára kéri a teljesítést, és annak sem, hogy a lízingbe adó külföldi cég a felszámolási eljárásban lízingdíj-követelést a V. Kft.-vel szemben saját nevében érvényesítette. Erre a külföldi felet a lízingszerződés jogosította fel, amelynek viszont ő volt az alanya.

A Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság „utalásképpen” felhívta az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Áh. tv.) 100. §-ának (3) bekezdését is, és ennek alapján kimondta, hogy a polgármesteri hivatal csak az önkormányzat testületi döntése alapján és e döntés keretei között vállalhat kezességet, továbbá, hogy a kezességvállalás alaki feltétele az 1991. évi XX. törvény 140. §-a (1) bekezdésének *k*) pontja szerint a jegyző vagy az általa felhatalmazott személy ellenjegyzése. A másodfokú bíróság bár kifejezetten nem mondta ki, de a fentiekből nyilván arra a jogi következtetésre kívánt jutni, hogy a kerületi önkormányzat polgármesteri hivatala által történt kötelezettségvállalás a fenti két feltétel hiányában érvénytelen.

Ezt a jogi értelmezést a felhívott jogszabályhelyek nem alapozzák meg. Az államháztartásról szóló törvény az államháztartás működésének és ellenőrzésének legfontosabb szabályait tartalmazza. Többek között szabályozza a költségvetési szervek alapítását, megszűnését és gazdálkodását is, tehát kifejezetten a költségvetési szervekre tartalmaz kötelező rendelkezéseket. Nem szabályozza viszont a költségvetési szervek és más személyek között létrejövő polgári jogviszonyokat. Ez utóbbiak megítélésére a Ptk. szabályai az irányadóak. A másodfokú bíróság által felhívott jogszabályhely a költségvetési szervként működő polgármesteri hivatal számára írja elő, hogy bizonyos kötelezettségeket (pl. kezességet) csak a helyi önkormányzat képviselő-testülete által meghatározott keretek között gyakorolhat. Az I. r. alperes által csatolt - a polgármester és a jegyző által kiadott - 1992. október 7-től hatályos intézkedés szerint „a helyi önkormányzat nevében a polgármesteri hivatal - mint önálló költségvetési szerv - éves költségvetési előirányzata mértékéig kötelezettséget a polgármester vállalhat”. Nem helytálló tehát az a jogi álláspont, hogy a polgármesteri hivatal kötelezettségvállalása harmadik személyek irányában csak akkor érvényes, ha azt „pozitív” önkormányzati testületi döntés előzi meg. A polgármester nem a saját nevében, hanem képviselőként jár el. A Ptk. 36. §-ának (2) bekezdése alapján látja el a költségvetési szerv képviselőjét. A felhívott jogszabályhely nem korlátozza a polgármester képviselői jogát a polgári jogviszonyokban harmadik személyekkel szemben. Éppen ellenkezőleg, a Ptk. 37. §-ának (1) bekezdése szerint a képviselt költségvetési szervezet felelőssége akkor is megállapítható, ha a költségvetést meghaladó mértékben vállaltak a nevében kötelezettséget. A jegyző ellenjegyzése ugyancsak nem „alaki” érvényességi feltétele a szerződésnek, illetve a kötelezettségvállalásnak. A Ptk. 218. §-a szerint kötelező írásbeli alak esetén a szerződés lényeges tartalmát kell írásba foglalni. A lényeges tartalomhoz tartozik a szerződés alanyainak, jogosultjának és kötelezettjének aláírása is, de elegendő az egyszerű okirati alak. Az 1991. évi XX. törvény a helyi önkormányzatok és szerveik feladat- és hatásköréről rendelkezik, tehát egy adott szervezeten belül állapítja meg a jegyzőnek a gazdálkodás körébe esően azt a feladatát, hogy a kötelezettségvállalásokat ellenjegyezze. Ennek a rendelkezésnek belső kogenciája van, de nem jelenti azt, hogy az ellenjegyzés a képviselő által kötött szerződés kötelező alaki kelléke lenne.

A téves jogi álláspont mellett a tényállás hiányos volta olyan eljárási szabálysértés is, amely új eljárást tesz szükségessé.

Az önkormányzatok önként vállalhatnak minden olyan helyi érdekű közügyet, amelyet jogszabály nem utal más szervhez. Az önkormányzat, illetve testülete a helyi lehetőségek és igények függvényében maga határozhat arról, hogy milyen feladatokat, milyen módon és mértékben lát el. Az alkotmány 44/A. §-ának *b*) pontja szerint a helyi képviselő-testület az önkormányzat bevételeivel önállóan rendelkezik, saját felelősségére vállalkozhat. A képviselő-testületet az 1990. évi LXV. tv. (Ötv.) 9. §-ának (1) bekezdése szerint a polgármester képviseli és az 1991. évi XX. törvény 139. §-ának *d*) pontja értelmében a helyi önkormányzat nevében kötelezettséget vállalhat. A perbeli kötelezettségvállalás előzményeként a peres iratokból arra lehet következtetni - és ezt az alperesek sem cáfolták -, hogy a helyi televíziózás megszervezését

helyi érdekű közügyként kezelték. A kábeltelevíziós műsorok készítésére létrejött TV 16 Kft.-nek a helyi önkormányzat 50%-ban volt a tulajdonosa. A stúdió működéséhez videotechnikai berendezésekre volt szükség, ezért került sor a lízingszerződés megkötésére, amelynek alapján további szerződésekkel a berendezések a TV 16 Kft. használatába kerültek. Ennek a vállalási, gazdálkodási tevékenységnek a keretében került sor a vitatott nyilatkozat megtételére. A másodfokú bíróság maga is konstataulta az alapjogviszony és a garancianyilatkozat létrejöttének tisztázatlanságát. Nem adta azonban indokát annak, hogy ebben a körben a felperes által mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárásban felajánlott bizonyítási indítványnak miért nem adott helyt. A beavatkozó vitatta, hogy a garanciát írásban tett jognyilatkozattal elvállalta volna a felperes irányában, az okiratot csupán „munkaközi okmánynak” minősítette, és az eljárás során az sem lett tisztázva, hogy miként került az okirat a jogosult birtokába. A „munkaközi okmánynak” ellentmond ugyan a polgármester 1994. október 18-i keltezésű levele, amelyben a garancia igénybevételének halasztását kéri. Ennek ellenére több olyan tényállási bizonytalanság van az ügyben - a lízingszerződés és a garanciavállalás módosítása körében, melynek tisztázása nem mellőzhető.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgáló bíróság a Pp. 275/A. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság részítéletét - a felülvizsgálattal érintett részében - az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte.

Az új eljárásban tanúként kell kihallgatni a felperes által bejelentett személyeket és célszerű beszerezni a nyomozati eljárás iratait, amelynek számát a felperes már ugyancsak bejelentette. A bizonyítási eljárás lefolytatása után a bizonyítékok összevetésével és mérlegelésével kell a tényállást megállapítani a tekintetben, hogy a beavatkozó akár az önkormányzat, akár a polgármesteri hivatal képviselőjében vállalt-e a felperes irányában olyan fizetési kötelezettséget, amely az alperesek teljesítési kötelezettségét megalapozza, vagy pedig az okirat nem a képviselőtől vagy arra feljogosított személytől került a felperes birtokába. (Legf. Bír. Gfv. X. 32.850/1998. sz.)